

## **ПЕРЕОРІЄНТАЦІЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ОСВІТИ НА ГУМАНІСТИЧНЕ МИСЛЕННЯ**

Невід'ємною складовою глобальної освіти є принцип гуманізації, який орієнтує процес навчання на формування національної свідомості, морально-ціннісних відносин до природи, людей, духовних скарбів рідного краю, свого народу та світу в цілому. Ціннісна функція природи обумовлена тим, що вона є необхідною умовою життя і здоров'я людей. Лише в гармонії з природою нація може вижити і відродитись. Отже, справжній сенс гуманізації освіти полягає в тому, щоб усі знання, які спроможна надати сьогодні сучасна середня та вища школа, сприяли забезпеченню майбутнього існування людини в біосфері, розумінню її ролі в подальшому розвитку цивілізації.

Природнича освіта займає одне з найважливіших місць у системі формування гуманістичних цінностей і спрямована на розвиток людини як особистості, творця себе і навколишніх умов. В цьому контексті її зміст повинен розкривати морально-етичні та особистісно-гуманні аспекти природничо-наукового знання, його соціокультурне значення, історію науки, її «людське обличчя».

– Процес гуманізації природничо-наукової освіти передбачає взаємодію, взаємопроникнення природничих та гуманітарних наук (філософії, психології, педагогіки) й залежить від свідомого ставлення до знань з наук освітньої галузі «Природознавство», розуміння їх значущості як для себе, так і суспільства в цілому [самоактуалізацію особистості: розкриття власних можливостей, становлення самосвідомості, здійснення особистісно значущого і суспільно прийнятого самовизначення, самореалізації та самоутвердження (прийняття себе, інших і природи)];

– формування природничо-наукового мислення (адекватного світосприйняття і уявлення про сучасну природничо-наукову картину світу, місце і роль людини в ньому, усвідомлення способів діяльності, що дають змогу безпечно жити у високотехнологічному суспільстві);

– розвиток розумових здібностей та соціалізованої особистості через «олюднювання» набутих знань;

– екологізацію всіх сфер життя (при цьому екологічну освіту й виховання слід розглядати саме як аспект гуманізації освіти, оскільки формування духовності немислиме без усвідомлення єдності людини і природи);

– формування екоцентричної свідомості, планетарного та ноосферного мислення (усвідомлення людиною власної відповідальності за збереження життя на Землі; розгляд людини не поза природою, а у суцільному потоку живого);

– розуміння раціональної взаємодії людини і природи (формування вміння жити в гармонії з собою і природою - самоаналіз людиною своїх дій та счинків з погляду їх екологічної доцільності);

– перегляд стратегії поведінки людини у біосфері: збереження генофонду біорізноманіття, еталонів природних екосистем, підтримання екологічної рівноваги регіону, зміна стереотипів споживацького ставлення до природи;

– формування вміння адаптуватися в оточуючому середовищі, відчуття відповідальності за благополуччя усіх груп цього середовища;

– прищеплення безумовної поваги і любові до людини, розуміння її внутрішнього світу, самоцінності життя як неповторної індивідуальності; затвердження людської особистості як найвищої суспільної цінності;

– формування настанов на активний та здоровий спосіб життя (забезпечення фізичного, психічного, духовного загартування і всебічного соціального розвитку кожного громадянина України);

– перегляд змісту природничо-наукової освіти (оновлений зміст повинен сприяти загальнокультурній і практичній спрямованості природничої освіти, її виховному і розвивальному потенціалу, допомагати особистості у виборі особистісно-значущої системи ціннісних орієнтацій, мотивацій здорового способу життя, формуванню екологічної культури, сприяти збільшенню інтересу до знань етичного, естетичного, гуманітарного характеру);

– впровадження у навчально-виховний процес альтернативних дисциплін типу «Валеологія», «Охорона праці», «Безпека життєдіяльності», «Екологія людини» та ін., які розкривають питання екології, охорони довкілля, життя та здоров'я тощо.

– використання проблемно-індивідуально-диференційованої системи навчання природничим дисциплінам з урахуванням сучасних педагогічних інновацій;

– цілеспрямовану підготовку (перепідготовку) викладачів-природо-науковців, здатних допомогти особистості в саморозвитку, формувати орієнтацію на подальші життєві перспективи та на пошук свого місця у житті;

– оволодіння методами і прийомами формування у підростаючого покоління почуття відповідальності за збереження природи, загальної орієнтації у довкіллі;

– звернення до цінностей природи (практичних, моральних, естетичних, пізнавальних), формування досвіду практичної діяльності у природі шляхом створення педагогічних умов для спілкування з природою;

органічне поєднання науково-педагогічної діяльності з історією, культурою та традиціями українського народу [2, с.116-136].

Отже, природничо-наукова освіта є галуззю соціокультурної діяльності, де відбувається становлення особистості, здатної взяти відповідальність за долю інших людей, захищати загальнолюдські цінності, творити цілісний гуманний світ.

### **Література**

1. Барліт О.О. Основи стратегічного менеджменту в освіті: навчальний посібник / О.О.Барліт, М.В.Елькін, М.М.Окса. – Мелітополь: МДПУ, ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 256 с.
2. Окса М.М. Генеза вивчення загально педагогічних дисциплін у вузах України в ХХ столітті: монографія / Микола Миколайович Окса. – Мелітополь: МДПУ, 2004.- 313 с.